

Jubileusz 80-lecia urodzin prof. dr hab. med. Jerzego Kosowicza

Profesor Jerzy Kosowicz urodził się w dniu 2 listopada 1924 r. w Poznaniu. Przed wojną ukończył w Poznaniu szkołę podstawową i 2 klasy gimnazjum. W czasie okupacji został z rodzicami wysiedlony do Jędrzejowa w województwie kieleckim, gdzie w latach 1940-1944 uczęszczał do tajnego Gimnazjum i Liceum Ogólnokształcącego, w którym otrzymał świadectwo dojrzałości.

Po wyzwoleniu w marcu 1945 r. powrócił do Poznania i wstąpił na Wydział Lekarski Uniwersytetu Poznańskiego. Po ukończeniu studiów w dniu 13 grudnia 1949 r. uzyskał dyplom lekarza. Od dnia 1 stycznia 1950 r. rozpoczął pracę jako asystent w II Klinice Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Poznaniu. W 1951 r. został powołany do czynnej służby wojskowej, którą pełnił początkowo w różnych jednostkach wojskowych, a następnie w Szpitalu Wojskowym w Warszawie. Tam uzyskał specjalizację I stopnia w zakresie chorób wewnętrznych.

W roku 1952 na podstawie rozprawy doktorskiej noszącej tytuł „Karłowatość przysadkowa i jej leczenie” uzyskał stopień doktora medycyny nadany przez Akademię Medyczną w Poznaniu.

W styczniu 1956 r. powrócił na stanowisko asystenta do II Kliniki Chorób Wewnętrznych Akademii Medycznej w Poznaniu. W roku 1963 na podstawie pracy pt. „Radiodiagnostyka endokrynologiczna” uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego, w roku 1978 tytuł profesora nadzwyczajnego, a w 1983 roku tytuł profesora zwyczajnego.

W pierwszych latach po uzyskaniu dyplomu lekarza zainteresowania naukowe profesora Jerzego Kosowicza koncentrowały się na zagadnieniach diagnostyki endokrynologicznej. Do poważnych osiągnięć wczesnego okresu działalności naukowej

profesora Kosowicza należą badania z zakresu radiodiagnostyki endokrynologicznej. Profesor wykrył i szczegółowo opisał charakterystyczne zmiany w układzie kostnym występujące w wielu endokrynopatiach.

Do najważniejszych z nich należą zniekształcenia przyśrodkowego kłykcia piszczeli, objaw nadgarstkowy, zmniejszenie kąta podstawy czaszki typowe dla zespołu Turnera; objaw hełmu, brak rozwoju zatok, opóźniony wiek kostny znamienne dla karłowatości przysadkowej; objaw pustki rentgenowskiej, dysgeneza nasad kostnych, zniekształcenie trzonu kręgowego występujące we wrodzonej niedoczynności tarczycy; skrócenie przedniego dołu czaszki, spłaszczenie okolic skroniowych i zwiększenie kąta podstawy czaszki umożliwiające wykrycie aberracji chromosomowych typowych dla zespołu Klinefeltera. Wszystkie te objawy – po raz pierwszy na świecie opisane przez profesora Kosowicza – były wielokrotnie i obszernie cytowane w podręcznikach endokrynologii, radiologii i ortopedii zarówno w kraju jak i w wielu publikacjach i książkach amerykańskich, brytyjskich, szwajcarskich, francuskich i innych. Dwa z podanych objawów w piśmiennictwie cytowano jako „objawy Kosowicza, pierwszy i drugi”. Dokładne poznanie zmian rentgenowskich przyczyniło się do uściślenia i udoskonalenia diagnostyki zaburzeń hormonalnych i umożliwiło wczesne rozpoznanie i leczenie tych chorób.

Profesor Kosowicz opisał również szczegółowo świeżo poznane na przełomie lat 50/60 zespoły chorobowe takie jak zespół Turnera, rzadkie formy dysgenezy gonad, szczególnie postać jednostronną dysgenezy gonad, nie opisane dotąd objawy oczne, wrodzone wady rozwojowe nerek i zaburzenia bruzd zgęściowych w zespole Turnera. Między innymi opisał także zaburzenia wodno-elektroli-

Prof. Jerzy Kosowicz odznaczony na wniosek Prezesa PTE Krzyżem Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski oraz Medalem (na fotografii) Zasłużonego dla Wielkopolski.

Prof. Jerzy Kosowicz w trakcie przyjmowania życzeń od prof. J. Sowińskiego - organizatora uroczystości.

towe występujące w pierwotnej i wtórnej niedoczynności nadnerczy – posiadające istotne znaczenie rozpoznawcze. Omówił symptomatologię i rodzaje śpiączki w przebiegu niedoczynności przysadki, opisał zmiany dermatoglicyczne charakteryzujące zespoły aberracji chromosomów płciowych oraz zmiany elektrokardiograficzne typowe dla niedoczynności przysadki i ustępujące pod wpływem terapii hormonalnej.

Wspólnie z profesorem Antonim Pruszewiczem wykrył nadwrażliwość na prąd galwaniczny w chorobie Addisona i Sheehana i opisał prostą próbę wykrycia zaburzeń smakowych w tych chorobach.

Od roku 1968 działalność badawcza profesora Kosowicza koncentrowała się na bezpośrednim oznaczaniu poziomu hormonów we krwi metodą radioimmunologiczną.

Wprowadził w kraju metody radioimmunologicznego oznaczania hormonów, wytworzył i udostępnił ośrodkom naukowym w kraju i za granicą przeciwciała antyhormonalne, wytworzył immugeny dla substancji niskocząsteczkowych, wdrożył metodę jodowania hormonów, oznaczył wiele autoprzeciwciał.

Opublikował pierwsze w kraju prace na temat radioimmunologicznego oznaczania hormonu wzrostu, insuliny, ACTH, parathormonu, wazopresyny, LH, FSH, gonadotropiny kosmówkowej, tyreoglobuliny, rewers-trijodotyroniny, neurohormonu LH-RH, pneumadyny oraz autoprzeciwciał antyinsulinowych, antytyreoglobulinowych, antynad-

nerczowych, antyprzysadkowych, przeciw białkom mięśniowym, peptydazie i pneumadynie. Rozpowszechnił metody radioimmunologiczne w kraju i za granicą (kursy radioimmunologii, szkolenie stypendystów), co przyczyniło się do znacznego postępu w diagnostyce zaburzeń hormonalnych.

Wspólnie z profesorem Maciejem Gembickim zorganizował i prowadził w Klinice Endokrynologii w Poznaniu na zlecenie Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej dwukrotnie międzynarodowe kursy metod radioimmunologicznych z uczestnikami z 22 krajów świata. W charakterze eksperta Międzynarodowej Agencji Energii Atomowej zorganizował Pracownię Radioimmunologii, wyszkolił personel i wykładał na kursach w Quito (Ekwador), Porto Alegre (Brazylia), Panamie, Gwatemali, Bogocie (Kolumbia), Galle i Colombo (Sri Lanka) oraz w Enugu (Nigeria). Wprowadził do produkcji zestawy radioimmunologiczne w Ośrodkach Atomowych w Bandungu i Dżakarcie (Indonezja) oraz doradzał i usprawniał produkcję zestawów radioimmunologicznych w Ośrodku Jądrowym Demokritos w Atenach.

Profesor Jerzy Kosowicz opublikował ponad 350 prac naukowych. Prace dotyczące klinicznych objawów zaburzeń hormonalnych, nadwrażliwości smaku w niedoczynności nadnerczy i przysadki, nowo odkrytych objawów radiologicznych w chorobach gruczołów dokrewnych ogłosił w pismach zagranicznych: Journal of Clinical Endocrinology and Metabolism, American Heart Journal,

Prof. Stefan Zgliczyński przekazuje życzenia w imieniu wszystkich członków Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego z okazji jubileuszu 80-lecia urodzin prof. Jerzego Kosowicza.

Uczestnicy uroczystości w sali Opery Poznańskiej.

American Journal of Roentgenology, Journal of Bone and Joint Surgery. Niektóre prace zostały przedrukowane w Yearbook of Endocrinology, Yearbook of Radiology i cytowane w licznych anglojęzycznych i innych zagranicznych podręcznikach oraz artykułach.

Wydał w USA 360-stronnicowy atlas „Atlas of Endocrine Diseases”, Charles Press Publ., Bowie, Maryland i wydanie w USA, Signapurze, Londynie, z kompletem przeźroczy chorób endokrynologicznych, często używanych za granicą do wykładów z endokrynologii klinicznej.

Działalność organizacyjna:

- Przewodniczący Sekcji Klinicznej Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego (5 kadencji)
- Przewodniczący Sekcji Tyreologicznej PTE (1 kadencja)
- Przewodniczący Oddziału Towarzystwa Internistów (2 kadencje)
- Organizacja zjazdów endokrynologii i konferencji naukowych

Doświadczenia naukowe zdobyte za granicą:

- 3 – miesięczne szkolenie naukowe w Wielkiej Brytanii (Londyn, Liverpool, Birmigham)
- 2 – tygodniowe pobyty naukowe połączone z wykładem w Narodowych Instytutach Zdrowia w Bethesda (USA)

Wyróżnienia:

- Nagrody I stopnia Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego
- Towarzystwa Internistów Polskich
- I stopnia Polskiej Akademii Nauk
- Nagroda I stopnia Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej
- Złoty Krzyż Zasługi
- Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski
- Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski
- Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski (2002 r.)
- Członkostwo honorowe Towarzystwa Internistów Polskich
- Członkostwo honorowe Polskiego Towarzystwa Endokrynologicznego

Prof. dr hab. med. Jerzy Sowiński
Poznań, dnia 06.12.2004 r.